

■ Manifest för den goda (stats)vetenskapen

CHRIS HUDSON OCH MALIN RÖNNBLOM¹

Är det verkligen meningsfullt att tala om ”god” vetenskap? Vi känner oss tveksamma. För oss ligger en önskan om den goda (stats)vetenskapen snubblande nära en positivistisk vetenskapssyn. En önskan om att statsvetenskaplig teori- och metod så långt det är möjligt ska likna naturvetenskaplig teori och metod – vara objektiv, leta efter hårda fakta, kausala förhållanden, universella lagar och genom att använda de ”rätta” metoderna nå den ”rätta” eller ”sanna” kunskapen och därmed göra oss till de ”riktiga” kunskapsproducenterna. Samtidigt menar vi att det är viktigt att hålla diskussionen om den goda vetenskapen inte bara levande utan också alltid pågående. Kanske är en pågående diskussion om våra forskningssträvanden och forskningsideal det som utgör den goda vetenskapen? Det är vår ledstjärna när vi formulerat följande manifest för den goda vetenskapen.

Verkligheten är socialt konstruerad!

Vi vill inleda med att slå fast att den goda vetenskapens skall vara problematiserande, kritisk, ifrågasättande, kontextualiserad, reflexiv och rigorös. Den ska också motverka androcentrism, etnocentrism, heteronormativitet, klassism, sexism och även antropocentrism. För att detta ska uppnås krävs en medveten kunskapsposition.

Vi betraktar ”verkligheten” som socialt konstruerad – vetenskapen både tolkar och är en del i konstruerandet av ”verkligheten”. För oss är verkligheten en produkt av vårt medvetande och våra tolkningar, något som kräver medvetenhet både om och i forskningsprocessen. Vi är alltid redan ”inne” i verkligheten genom vår förförståelse, och genom vår forskning bidrar vi till att konstruera verkligheten – för oss själva och för andra. Vi interagerar alltså inte med verkligheten utifrån en objektiv, allmängiltig ram (*frame of reference*) men utifrån våra kontextualiserade, förkroppsligade jag (där kön, etnicitet/ras, klass, sexualitet osv. spelar roll). Därmed kan vi inte ställa oss utanför och betrakta ”verkligheten” på ett neutralt distanserat sätt. Det vi ser ser vi utifrån vår position som ett involverat subjekt. Det vi uppfattar är en del i en specifik historisk, social och kulturell kontext. Vår kunskap om ”verkligheten” kan därmed inte betraktas som objektiv – den är en produkt av hur vi kategoriserar världen. Det innebär också en anti-essentialistisk syn på subjekt, oss själva och andra. Människor har inte inre ”essenser”, det vill säga en uppsättning ”äkta” och oförändliga karakteristika. Det finns till exempel inga enhetliga monolitiska kategorier ”kvinnor” eller ”män”.

¹ Docent Chris Hudson är verksam vid Statsvetenskapliga institutionen, Umeå universitet och Malin Rönnblom är universitetslektor vid Umeå centrum för genusstudier, Umeå universitet.
E-post: chris.hudson@pol.umu.se, malin.ronnblom@ucgs.umu.se

Dessa kategorier skapas och omskapas ständigt och som forskare är det centralt att vi ”packar upp” dessa kategorier, dekonstruerar dem och erkänner subjektets heterogenitet.

Utifrån vår vetenskapssyn måste ”god” vetenskap belysa kopplingen mellan makt och kunskap. Det ska erkännas att det finns ett nära, interaktivt samspel mellan kunskap och kunskapsinnehavare, mellan kunskap och kunskapsproducent. Kunskap frambringas i social interaktion – kunskap skapas i sociala processer. Det blir viktigt att kritiskt granska de exkluderingsmekanismer som gör att vissa kunskaper accepteras som ”riktiga” och andra avfärdas som ”icke vetenskapliga”. Här blir också språket centralt. Det finns inget neutralt observationsspråk – vår kunskap grundas av och genom språket. Språket fungerar som en konstruerande lins. Våra representationer av verkligheten bidrar till att skapa ”verkligheten”, de är aldrig bara ”speglingar”.

Således blir också den politiska verkligheten något som skapas – vilket inte ska sammanblandas med att politiska beslut, prioriteringar och gränsdragningar har materiella effekter i människors liv. En socialkonstruktivistisk vetenskapssyn är inte samma sak som att hemfalla åt relativism, till att språket är allt och det materiella inget. Det är en position som utsätter forskaren för samma granskning som den/det som beforskas. En position där en processuell och relationell maktanalys är ständigt närvarande och således gör det möjligt att studera hur olika versioner av verkligheten privilegierar vissa grupper på bekostnad av andra.

Som vi ser det är kärnan i den statsvetenskapliga disciplinen att studera makt – i samhället men också i forskningsprocessen. Här finns ett antal centrala frågeställningar som statsvetenskapen måste förhålla sig till: Hur fungerar maktprocesser? Hur skapas, återskapas och upprätthålls maktrelationer och underordnande positioner? Hur skapas den Normala och den Andre? Hur fungerar de praktiker som gör att vi accepterar vissa sätt att vara, att tänka medan andra konstrueras som avvikande? Hur skapas och upprätthålls androcentrism, etnocentrism, heteronormativitet och klasism? Vad definieras som kunskap och hur? Vem får vara det agerande politiska subjektet? Hur konstrueras vi som kvinnor och män? Hur upprätthålls dessa konstruktioner? Vad får det för konsekvenser? Vilka är betydelseerna av kön för samhälliga processer? Hur kopplas kön, etnicitet, ras, sexualitet, handikapp, klass till producerande av orättvisor i samhället?

Relation mellan god vetenskap och politik

Statsvetenskap har en nära relation till politik, även om denna relation inte alltid har uppmärksamats. För oss är all forskning politisk – och bör så vara – men kanske har det statsvetenskapliga ämnet en extra närhet till politiken utifrån vårt fokus på frågor som makt, medborgarskap, identitet och rättvisa. Vårt ämne kräver en medvetenhet kring att vi både granskar och skapar politik; hur vi genom vår forskning kan bidra till att forma samhället på ett visst sätt och på så sätt utesluter andra möjligheter. Detta innebär att kraven på genomskinlighet och reflexivitet i forskningsprocessen är helt centrala för vårt ämne. En feministisk ansats inom det statsvetenskapliga fältet pekar också mot ett ifrågasättande av en traditionell, liberal politikförståelse där politik betraktas mer som process än som något som sker i på förväg definierade sam-

manhang. Gränserna mellan politik och icke politik, mellan offentligt och privat, suddas ut och fokus riktas mot hur olika fenomen politiseras respektive avpolitiseras samt hur dessa processer genomsyras av maktrelationer.

Det är viktigt att kontinuerligt ifrågasätta och kritiskt granska den ”goda” statsvetenskapen. Att till exempel problematisera förhållande mellan ontologi, epistemologi och metodologi. Hur vi ser på världen har allt att göra med hur vi ser på kunskap och hur vi ser på hur världen kan och bör studeras. Att ständigt försöka belysa de förgivettagna innebörderna i vår forskning, i de texter vi producerar och hos oss forskare själva. Att ifrågasätta och kritisera de begrepp vi använder; de stereotypa bilder vi bidrar till att producera och bekräfta. Det handlar med andra ord om behovet av att ”rannsaka” oss själva som kunskapsproducenter. Att erkänna att våra egna positioner påverkar hur vi forskar och vad vi forskar om. Att vår position som västerländska, vita, medelklass, högutbildade, feministiska och kvinnor har betydelse för våra värderingar, erfarenheter och antaganden, ja även för våra slutsatser. Hur vi problematiserar samhället, vad vi ser som viktiga och angelägna frågor att beforska har och kommer alltid att ha betydelse. Ett manifest för den ”goda” statsvetenskapen börjar och slutar i vikten av att reflektera över dessa maktprocesser.